

FRANÇOIS VAUCLUSE

L'ART DU PEU

Aphorismes

ARTA PUȚINULUI

Aforisme

Édition bilingue, français-roumain

Ediție bilingvă, franceză-română

Traduction en roumain par / Traducerea în limba română de
CRÉOLA THÉNAULT-BĂLTĂREȚU

SOMMAIRE

8	<i>I. L'Art du peu</i>
24	<i>II. Œuvre</i>
36	<i>III. L'Art de traduire</i>
66	<i>IV. Bios</i>
94	<i>V. Maîtres et disciples</i>
112	<i>VI. Sophia</i>
150	<i>VII. Le premier mot ?</i>
168	<i>VIII. Une langue étrangère à elle-même</i>
194	<i>IX. Ville des images</i>
214	<i>X. Vaguant</i>
222	<i>XI. Parapente</i>

CUPRINS

9	<i>I. Arta puținului</i>
25	<i>II. Operă</i>
37	<i>III. Arta de a traduce</i>
67	<i>IV. Bios</i>
95	<i>V. Maeștri și discipoli</i>
113	<i>VI. Sophia</i>
151	<i>VII. Primul cuvânt?</i>
169	<i>VIII. O limbă străină ei înseși</i>
195	<i>IX. Oraș al imaginilor</i>
215	<i>X. Rătăcind</i>
223	<i>XI. Parapantă</i>

I. L'Art du peu

*Comment transmettre des pensées profondes
quand il suffit d'un mot
pour prêter matière à interprétation ?*

I. Concis

Origine de l'aphorisme. — Anxieux et déprimés s'expriment en une phrase et utilisent très peu les relatives.

Si courts, inachevables cependant.

— Je ne les commence que pour ne les finir pas.

Appétit. — Comme ces femmes qui voudraient se rajeunir par la maigreur, l'antique sentence ne désire plus qu'une brutale concision.

Comme certaines divas de jadis, l'aphorisme se donne au plus tôt pour rompre au plus vite.

Dilemme de l'aphoriste : déplaire pour séduire, ou séduire d'abord pour déplaire ensuite ?

I. Arta puținului

*Cum să transmiți gânduri profunde
când e de ajuns un cuvânt
ca să dai frâu liber interpretării?*

I. Concis

Origine a aforismului. — Anxioase și deprimată se exprimă într-o frază și folosesc foarte puțin relativele.

Atât de scurte, interminabile totuși.

— Nu le încep decât pentru a nu le mai termina.

Poftă. — Ca și aceste femei ce ar vrea să întinerească slăbind, antica sentință nu mai dorește decât o brutală concizie.

Precum aceste dive de odinioară, aforismul se dăruie cât mai degrabă ca să o întindă cât mai repede.

Dilema aforistului: să displacă pentru a seduce, sau mai întâi să seducă pentru a displace după aceea?

— Dans l'incertitude, il finit par se contenter de son attendrissante laideur.

Poème non écrit. — L'aphorisme commence et s'interrompt à son dernier vers. — Il se passe de métaphores, il en est une.

Il rêve, mieux que moi, mes songes.

S'il joue avec le feu, le poème y gagne ses cendres.

La poésie ? Une philosophie calligraphique.

L'art poétique ? Il ne représente pas la beauté, mais la désire.

Ceux qui ne parviennent pas à faire taire le langage, on les appelle poètes.

Poètes maudits. — L'art d'emprunter l'argent pour poster le manuscrit.

Pauvre Saint John Perse : il a manqué de pauvreté.

Les poètes ne chantent bien que les femmes qu'ils trompent.

Prohiber l'alcool, chanter l'ivresse.

L'obscurité d'un poème n'est qu'une trop grande lumière.

Quand un génie demande de brûler ses vers, il a le plus souvent raison.

— Până una alta, sfârșește prin a se mulțumi cu înduioșătoarea sa urâtenie.

Poem nescris. — Aforismul începe și se întrerupe la ultimul său vers. — Se lipsește de metafore, el este una.

Visează, mai bine decât mine, gândurile mele.

Dacă se joacă cu focul, poemul își câștigă prin asta cenușa.

Poezia? O filozofie caligrafică.

Arta poetică? Nu reprezintă frumusețea, ci o dorește.

Acelora care nu reușesc să facă să tacă limbajul, li se spune poeți.

Poeți blestemați. — Arta de a împrumuta bani pentru a publica manuscrisul.

Săracul Saint John Perse: a dus lipsa sărăciei.

Poeții nu cântă bine decât femeile pe care le înșeală.

Să interzicem alcoolul, să cântăm beția.

Obscuritatea unui poem nu este decât o prea mare lumină.

Când un geniu cere să i se ardă versurile, el are cel mai adesea dreptate.

Je n'écris de poésie amoureuse, car je ne veux pas rester éternellement dans les jupes de l'Infini.

Voiles de mousselines et de murmures, elles volent, en extase, vers une voie lactée d'aphorismes.

La poésie ne se laisse pas traduire ; le monde n'est donc qu'un poème — d'ailleurs indéchiffrable.

On ne peut rien déchiffrer, ni comprendre, sans tenir à distance : la vérité n'apparaît que dans l'éloignement.

Intime, la vérité sur ce monde ne peut se confesser que dans un silence hésitant.

Angoisse. — Le mérite du bref, soit ; mais l'art du peu ?

Sans le paradoxe, nous serions condamnés à l'évidence, erreur invétérée.

L'ellipse, simple surcroît de la parole. L'aphorisme, parfaite extension de l'épopée.

Les aphorismes gardent le silence sur le langage du non-dire.
— Ils se taisent, pour échapper à l'universelle communication.

Qui veut tout dire tait l'essentiel : un écrit signifie par les mots qu'il évite. — Voilà bien ma théorie du fragment, inévitablement restée à l'état d'ébauche.

Eu nu scriu poezie de dragoste, căci nu vreau să rămân pentru totdeauna sub fustele Infinitului.

Voaluri mătăsoase în hohot sușotite, zbor, în extaz, spre o cale lactee de aforisme.

Poezia nu se lasă tradusă; lumea nu-i deci decât un poem — de altfel indescifrabil.

Nu se poate nimic descifra, nici înțelege, fără să ții la distanță: adevărul nu apare decât din depărtare.

Intim, adevărul despre lumea aceasta nu se poate confesa decât într-o liniște ezitândă.

Angoasă. — Meritul concisului, fie; dar arta puținului?

Fără paradox, am fi condamnați la evidență, greșeală înveterată.

Elipsa, simplu surplus al vorbirii. Aforismul, perfectă extensie a epopeii.

Aforismele păstrează liniștea asupra limbajului de ne-spus.
— Tac, pentru a se sustrage universalei comunicări.

Cine spune totul tace esențialul : o scriere semnifică prin cuvintele pe care le evită. — Iată deci a mea teorie a fragmentului, în mod inevitabil rămasă la starea de ciornă.

Le sens n'est pas dans les mots, mais entre eux.

(À commencer par celui-ci, j'écris désormais mes aphorismes entre parenthèses, pour que le lecteur pressé puisse plus facilement les sauter.)

Mes laconismes pèchent d'emblée par leur nombre.
— Je cherche sans fin celui qui les résumerait tous.

Il n'aurait qu'un seul mot, et son interprétation serait donc infinie.

II. Lapidarium

Je commence chaque aphorisme dans l'espoir ne pas l'achever, d'en faire un fragment palpitant.

Le fragment dit le vrai, car il ne dit pas tout.

Chaque fragment est une part de l'Univers. — Donc l'Univers est une part de chaque lettre.

Esquisse. — L'aphorisme élimine ; il rend ainsi visible la Vision.

Mes fragments n'en sont pas : ils gardent encore des phrases.

Secret de l'immortalité. — Mes phrases sont trop courtes pour aller vers leur fin.

Sensul nu e în cuvinte, ci între.

(Începând cu acesta, scriu de acum înainte aforismele mele între paranteze, pentru ca cititorul grăbit să le poată mai ușor sări.)

Laconismele mele păcătuiesc din start prin numărul lor.
— Alerg fără încetare după acela care le-ar cuprinde pe toate.

Nu ar avea decât un singur cuvânt, iar interpretarea sa ar fi deci infinită.

II. Lapidarium

Încep fiecare aforism cu speranța de a nu-l termina, așadar un fragment palpitant.

Fragmentul spune adevărul, căci nu spune tot.

Fiecare fragment este o parte din Univers. — Deci Universul este o parte din fiecare literă.

Schiță. — Aforismul elimină; el face astfel să fie vizibilă Viziunea.

Fragmentele mele nu sunt unele: încă mai păstrează fraze.

Secretul nemuririi. — Frazele mele sunt prea scurte pentru a fi duse la bun sfârșit.

III. Déluge de laconismes

Les textes brefs sont habités par tout ce qu'ils ne disent pas.

— Ceux-ci sont surpeuplés.

Toute œuvre réussie doit son immensité à son inachèvement.

Inclassable, donc inégalable ?

L'omission n'affaiblit pas l'interprétation, elle la révèle.

Comment comprendre la finitude humaine sans faire appel à l'Infini ?

Élémentaire : elle contient en elle son propre infini.

Par sa brièveté même, chacune des phrases que vous lisez ici vous rappelle cette finitude.

Après quelques pages, elles vous semblent cependant en nombre infini.

Chacune semble avoir un auteur différent.

— Voire un lecteur différent, car il reste égaré par la précédente.

Immense fragment, l'œuvre totale tire comme nous sa plénitude de ses brisures.

III. Potop de laconisme

Textele scurte sunt locuite de tot ceea ce nu spun.

— Acestea sunt suprapopulate.

Orice operă reușită își datorează imensitatea neterminării sale.

Inclasabilă, deci inegalabilă?

Omisiunea nu slăbește interpretarea, o revelează.

Cum să înțelegi finitudinea umană fără să faci apel la Infinit?

Elementară: conține în ea propriul infinit.

Prin însăși concizia ei, fiecare dintre aceste fraze pe care le citiți aici vă amintește de această finitudine.

După câteva pagini, vi se par totuși în număr infinit.

Fiecare pare ca are un autor diferit.

— Chiar și un cititor diferit, căci el rămâne rătăcit în precedentă.

Imens fragment, opera totală își trage ca și noi plenitudinea din fărâmele sale.